

namenu avstrijske vlade, še manj pa pravosodstvu in ljudstvu.

Spoštovanim častilcem Antona Kremplja.

Dne 27. januarja t. l. ob zberovanju bralnega društva pri Mali Nedelji se je ustanovil odbor, ki si je postavil zadačo, ukreniti vse potrebno, da se vendar enkrat postavi dostojen spomenik za narodno prosveto unetemu in zaslužnemu domoljubu tukaj delujočemu župniku Antonu Kremplju. Pol stoletja počiva že ta vzgledni mož v hladni zemlji — in niti ne vedeli bi za znamenje, kjer njegovi zemeljski ostanki ležé, ako bi mu trije častilci kmečkega stanú ne bili postavili priprostega spomenika.

Zob časa je pa v teku let to edino vidno znamenje rodoljubnega spoštovanja tako oglodal, da nikakor več ne ustreza svojemu namenu, namreč opozarjati slovenski rod, da tu leži mož, kateri je bil za svojega življenja zastavil vse svoje duševne moči za povzdigo in duševni napredek svojega rodnega ljudstva. Nikakor ne smemo pripustiti, da bi izginil izmed priprostega ljudstva spomin na učenega, delavnega in pogumnega prvoborilca, ki je z uma svetlim mečem že v prvih desetletjih sedanjega stoletja v svojih spisih dokazoval, da »Od nekaj že tukaj stanuje moj rod« ... in kateri je na slovenskem književnem polju pomagal ledino orati.

Naš nepozabni Božidar Raič je podal Krempljev življenjepis slovenskim matičarjem v letopisu iz 1868. Tam so našete Krempljeve zasluge za cerkveno in posvetno slovstvo. Spisi »Molitvenice«, »Življenje svetnikov«, »Evangeljišče« in »Dogodivščine« so o svojem času vzbujali pozornost na učenega in delavnega Kremplja.

Malonedeljsko bralno društvo je bilo že sklenilo l. 1890., ko je slavilo stoletnico Krempljevega rojstva, da bode nabiralo prostovoljnih doneskov za njegov spomenik ter je v to svrhu nabralo tudi nekaj denarja. To, kar je nabranega, pa ne zadostuje. Potrebuje se še okoli 400 gld., ker spomenik sam, ki je naročen v Ljubljani, veljal bode tamkaj 300 gld. Prevažanje, vzdavanje in komisija za izkopavanje in prenašanje Krempljevih zemeljskih ostankov še bode stalo tudi precej denarja. Obračamo se torej do vseh častitih duhovnih in posvetnih častilcev Antona Kremplja širom naše domovine z uljudno prošnjo, naj nam blagovolijo priskočiti s prostovoljnimi doneski na pomoč, da bode odboru mogoče, izvršiti postavljeno si nalogo.

Odkritje spomenika bode združeno s primerno slavnostjo, ki se bode vršila letos meseca avgusta. Podrobnosti se naznanijo pozneje. Dotične darove sprejemata vlč. g. Ivan Skuhala, dekan, in g. dr. Anton Mihalič, zdravnik, oba v Ljutomeru.

Pri Mali Nedelji, dne 6. marcija 1895.

Odbor za Krempljev spomenik.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Družino je imel pobožno in skrbno. Družinčetu je dajal pravico, a z delom ga ni preoblagal. Hlapci in dekile so zahajali v mesecu k spovedi. Vsak večer je molil družini sam večerno molitev ter jo ob koncu pokropil z blagoslovljeno vodo. V postu je prilagal večerni pobožnosti kratko premišljevanje Kristusovega

trpljenja. Nekemu hlapcu, ki parkrati ni prišel k večerni molitvi, dejal je mirno: »Če se ne moreš privaditi hišnemu redu, tedaj ne moreš pri nas biti«. Sicer pa je rad potrpel s svojo družino. Nov hlapec, ki ga je vozil iz policijske postaje na Kozje, zgreši pravo pot, ker se ni vaju ceste, in ga vozi naprej po krivi poti. Slednjič dekan vendar opazi pomoto. Hlapec ves pobit in osramočen pravi: »Gospod, kaj bo zdaj?« Kosar se posali z njim, rekoč: »Obrnil boš proti domu, pa bo!«

Ko je Kosar dekan postal, še ni bilo osodne nove šole, in je bil torej on od državne oblasti imenovan tudi okrajnim šolskim nadzornikom. Pokojnik pa ni bil slep nadzornik, nego bistrook čuvaj šole. Zato je nekega učitelja, ki ni bil na svojem mestu, tako dolgo zasegal, dokler ga vlada ni odstavila. Ko je pa bil ob službo in ob kruh, navrgel je Kosar vsem duhovnikom svoje dekanije mesečno dačo za nesrečnega učitelja ter ga je tako preživil. Kosar je sovražil zlobo, a osebo je ljubil.

Posvetne gosposke Kosar ni hodil vabit, če so pa ga uradne osebe prišle obiskat, sprejemal jih je spoštljivo in gostoljubno; zato so mu pa bile naklonjene in se niso nerade oglašale pri njem. Okrajni glavar prilično dekana naravnost vpraša, ali vé, da je pod redarskim očesom, in ob enem izraža svoje začudenje, da se je kaj takega moglo zgoditi. Toda Kosar nadaljnji razgovor o tem uljudno, a odločno odkloni, kar zopet usupne glavarja, ki je prav neprilčno pogrel bil neljubo staro novico. Svobodno pa tukaj izpovemo, da je vlada svojo sodbo o Kosarju, ko ga je spoznavala, menjavala in slednjič tudi do dobrega spremenila. Porok tega nam je pohvalnica, katero je po avstrijsko-pruski vojski prejel od vlade, ki se tako glasi: »Namestnik, ocenjajoč izvrstno lojalnost in zvestobo, pokazano ob času vojske, kakor tudi dejanski učinjeno požrtvovalno domoljubje, usoja se izreči visokovrednemu gospodu svoje priznanje in najtoplejšo zahvalo.« Gradec 15. jan. 1867. Mecsery l. r. Če se dobro spominjamo, sta se namreč po pruski vojski dva ranjenca lečila na njegove stroške. — Enako pohvalno pismo mu je poslala vlada, ko se je l. 1869. po uvedeni novi šolski uredbi odpovedal službi okrajnega šolskega nadzornika.

Radostno tudi zabeležimo, da je pokojniku veljavo in lepo ime, katero mu je v Mariboru lažnivi liberalizem podjedal, na kmetih poštenih značaj in zrela sodnost našega vrlega ljudstva vrnila s tem, da je 23. jun. 1870 kozjanskega dekana, Frana Kosarja, v Brežicah s 59 glasovi izbrala za svojega deželnega poslanca, dočim je njegov nasprotnik vlovil le 37 glasov.¹⁾

Enako zaupanje so skazali Kosarju volilni možje — slovenski možaki — celjsko-brežiškega volilnega okraja, ko je l. 1873. nastopil kot kandidat avstrijske »pravne stranke« za državni zbor. Pri prvi volitvi je dobil namreč 142 glasov, in mladi dr. V. le 87; in še le pri ožji volitvi, ko so mladim poštenim nemčurji na pomoč, potegnili je tehtnica za dr. V. Zato pa pošlje Kosar po volitvi svojim volilcem odprto pismo, ki se tako-le glasi:

»Dragi volilni možje, kateri ste v Celju in Brežicah za mene glasovali, sprejmite za svojo neprestrašeno srčnost in možato stanovitnost kljubu vsemu nasprotnemu nasilstvu in hujskanju mojo najsrčnejšo zahvalo, — ne toliko v mojem imenu, kakor v imenu pravične in svete stvari, za katero se naša stranka bojuje.

Vaši glasovi so izvirali iz narodno čutečih in vernih src, in zato so moj in vaš ponos.

Pali smo in vendar smo zmagali; kajti dokler so narodni volilci glasovali, bila je sijajna zmaga na naši

¹⁾ »Slov. Gosp.« 1870 št. 25.